

Euskal kazetariei

EUSKAL Herrian azken garaietan gertakizun eta albiste ugari izan dira adierazpen eta informazio askatasunak zuzen ala zeharka ikutu dituztenak eta, oro har, euskal kazetariak, ala prentsa nola ikus-entzutekoek, etika kodeari arreta gutxi hartzen diotela iruditu zait. Ez da harritzekoa ere, gure unibertsitatean, zoritxarrez, kazetaritza egin dutenek ez baitute kazetaritzako etika koderik estudiatzeko aukerarik izan, eta euskal komunikabideetan kazetari lanetan dabiltzan euskal filologo/filosofo lizentziatuak are gutxiago euren karreretan. Beraz, Estatu Batuetako kazetari profesionalen elkarte garrantzitsueneko etika kodea ('Society of Professional Journalists' elkarteak 'Code of Ethics', alegia) itzuli eta ekarri nahi nuke hona, tresna egokia izan dezaten eguneroko informazio egileek. Hain juxtu ere, elkarte profesional garrantzitsu eta errespetatu horretako bazkidea naiz, horren aukera ematea ohorea izanik ere, eta, jakina, neureak ditut eginak etika kode horretako atal guztiak. Hona hemen, ia hitzez hitz, puntu nagusienak:

I. Erantzukizuna:

Garrantzi eta interes publikoa duten gertakizunak ezagutzeko jendearen eskubidea da komunikabideen zeregin nagusia.

II. Prentsaren askatasuna:

Prentsaren askatasuna gizarte libreko jendearen eskubide kenezin modura babestu behar da. Horrek berarekin dakar gure gobernuaren eta gure erakunde pribatu eta publikoen ekintzak eta adierazpenak eztabaidatu,

zalantzan jarri eta desafiatzeko askatasuna eta erantzukizuna (to challenge).

III. Etika:

Kazetariak libre izan behar dute egia-jakiteko-jendearen-eskubidea ez den beste edozein interesenganako obligazioetatik.

1. Opari, fabore, doaneko bidaia, tratu berezi edo pribilegioek kolokan jar dezakete kazetarien eta euren enpresarien zintzotasuna. Balorezko ezer ez litzateke hartu behar.

2. Politikan parte hartzea, bigarren lanpostua, kargu publikoa, eta herriko erakundeetan zerbitzea ebitatu beharko lirateke baldin eta horiek kazetarien eta beren enpresarien zintzotasuna zalantzan jar balezakete.

3. Iturri pribatuak 'albiste komunikazioak' deitzen diren horiek ez lirateke argitara edo emititu behar euren albistegarritasuna sustantziatu gabe.

4. Kazetariak interes publikoa zerbitzen duen albiste bilatuko dute, oztopen gaine-tik.

5. Kazetariak onartu egiten dute informazio-iturri konfidentzialak babesteko berrie-mailearen etika.

6. Plagioa gaitzesgarri eta onartezina da.

IV. Zehaztasuna eta objetibitatea:

Jendearenganako fede ona da kazetaritza on guztiaren oinarria.

1. Egia da gure helburua nagusia.

2. Albisteak ematerakoan objetibitatea da beste helburu bat, profesional onaren mugaria bezala zerbitzen duena.

3. Zehaztasun ezak eta informazio okerre-

ez dute aitzakiarik.

4. Informazioaren edukiak bermatu egin behar du egunkariko titularra.

5. Albiste eta eritzia bereizi behar dira.

Jokabide justua:

Kazetariak beti errespetua erakutsi behar diete albiste-biltze eta emate lanetan topatu dituzten jendeen duintasun, pribatasun, eskubide eta ongizanari.

1. Akusatuari erantzuteko aukerarik eman gabe, komunikabideek ez litzukete informatu behar izenon edo izakera moralean eragina duten akusazio ez-ofizialak.

2. Komunikabideek ez diote eraso egin behar pertsonaren pribatasun eskubideari.

3. Komunikabideen obligazioa da euren okerrak azkar eta osotara zuzentzea.

4. Kazetariak euren informazioen erantzule dira jendaurrean eta jendea animatu egin behar da bere komunikabideen aurkako haserreak plazaratzeko.

VI. Elkarrenganako konfidentza

Kode hau onartzeak lagundu eta bizkortu egingo du kazetari eta jendearen arteko elkar-konfidentza eta errespetua.

(Society of Professional Journalists Elkar-tearen 'Code of Ethics', 1926. urtean onartua; 1973, 1984 eta 1987an zuzendua).

Uste dut euskal kazetari askok ez duela kode honetako zenbait puntu garrantzitsu bete-tzen. Geure buruen kritika garaia heldu da.

INAKI ZABALETA URKIOLA

KAZETARIA

Non dabiltza apez berriak?

BILERA batean geunden. Gure herrietako nekazaritzaren egoera eta etorkizunari buruzko zenbait azterketa eta gogoeta helburu zituen bilera. Eta behin eta berriz galdera bera entzun nuen: Non daude apez gazteak? Egia erran, apez gazterik bazen bileran; ez, ordea, Nafarroakorik, nahiz eta bilera Nafarroan gauzatu zen. Herria hain biziki eta sakonean jasaten ari den krisia ez ote da, bada, aski gai interesgarria apez gazteen-tzat? Joan den maiatzean, Nafarroako ehun apezek euskal kulturaren kezka agertzen zuen idazkia igorri zioten artzapezpiku berriari. Zenbat apez gaztek sinatu zuen? Hagitz gutxi, adinekoek baino gutxiagok, arabera ere. Baliogabe edo desegokitatzat jo ote zuten gai hori? Gertakari gehiago ekartzen ahal badituzte lerro hauetara, ez da beharrezkoa, ene ustez. Dena den, ez zait aisa ahantziko, orain dela bospasei urte orduan diakono eta orain apez denari entzundakoa: «Apezgai gehiena hurbilago dago pentsaeraz hiruretan hogeita hamar urteko apezgandik, berrogeita hamarrekogandik baino».

Gazteak aintzina gehiago begiratzen du, adinekoak atzera bezala. Gazteak gerokoan dauka bere bizitzaren haundiena, adinekoak berriz iraganean. Gazteak ez du zer mantendu haundirik, sortu eta ireki baizik; adinekoak ez bezala, hau egindakoari eusteaz arduratzen baita aisago. Ausartagoa dugu urte gutxikoa, arriskuaren zentzumen txikikoa; urte anitzeko beldurra du maiz menpean, arriskuak

sumatzen baititu nonahi. Gazteak asmo berriak, amets berriak, bide berriak; zaharrak oroitzapenak ametsak baino gehiago, ikusi eta ibilitakoaren ziurtasuna beritasunaren orde-z. Hau dena horrela erakusten du teoriak. Eta eguneroko errealtateak ere bai, batzutan be-deren. Oraingoan, ordea, ez dirudi horrela de-nik. Apez berriak, berriak dira berriki egink-i-zun hori bere gain hartu dutenez; gazteak ere bai, gazteak dira, urte anitzik ez baitute; baina helduak ere badira, edota zaharrak, beren jo-kaerari begiratzen badiogu.

Zer gertatzen da? Posmodernitatearen pasotismoan murgilduta daude? Logikoago di-rudi, ordea, horrelakoak apezgoa ez aukera-tzea. Zer, orduan? Egin dituzten ikasketek, eskeini dieten eklesiologia eta Kristologiak, horiek bihurtu dituzte hain kontserbadoreak? Baina Vatikanoko azken Batzarreko iturrietan edan dute, bada, Eliza Jainkoaren Herria al-darrikatzen duten iturrietan. Batzar horren hi-tzak ditugu honako hauek: «Gaurko gizon-emakumeen poztasunak eta ametsak, goibe-laldi ete neke-larriak, behartsu direnenak ba-tez ere, Kristauen poztasun eta amets, goibe-laldi eta neke-larri dira. Gizakiari dagokion guzia bere egiten dute kristauak... Elizak gi-zateria eta beronen historiarekin bat egiten du». Edota Seminarioko heziketa bereziagatik ote da, elizbarrutian nagusi den giro kontser-badoire eta beren lehen pastoraltza esperien-tziagatik? Apezgaiak lehen esperientzia egi-tera parrokiatara bidaltzen dituzte, meza eman

aintzinetik, ez, ordea, edozein parrokiatara, apezpikuteagatik begi onez ikusitako apez-n babesera baizik.

Beharbada, bizi dugun unearen semeak di-ra, bertzerik ez. Erran nahi baita, Vatikanoko Batzarreak irekitako leihoak itxi eta begiak bere barnera zuzentzen ari den elizako mug-i-mendutik sortutakoak dira, berreskuratzea eta lehengora itzultzea helburu duten eliz inda-rren umeak. Baina adin haundikoak horretan aritzea bere uneko eta legezko jotzen dudan bezala, gaztearentzat joko kanpo ibiltzea de-ritzot. Gizartean nahiz Elizan, indar zaharrak eta berriak atzera begira badaude, adio talde ezberdinen arteko oreka egokiari, adio giza-rtearen hobetze erronkari, adio ebangelioaren utopia munduari eskeintzeko ausardiari.

Ezkor eta ilunegiak ote dira nire gogoeta hauek? Beharbada. Ukatu ezin dudana zera da, nire inguruan harridura eta goibeldura sortzen duela apez berri aunitzen ibilerak. Azken go-goeta-gai bezala, apez lagun harena heldu zait burura: Harriturik gelditzen naiz, gazteak se-minariora bultzatu behar ditugula erraten di-gutenean. Izan ere, guk uste osoz zuzendutako lana ez dute onartzen, ez dira gutaz fidatzen, eta fidatzen ez direlako ez dituzte gure ondoan jartzen apezgaiak. Nola izan dezakegu gaz-teak seminariora bideratzeko gogoia, gutaz fi-datzen ez diren horien eskuetan uzteko gogoia?

PELLO APEZETXEA

APEZA

BERRIAKZIRI

VALERI ZORKIN
Errusiako Auzitegi
Konstituzionaleko
lehendakari ohia
EL PAIS

«Konsti-tuzio berria

itxura hutsa da»

MANUEL TOHARIA
Dibulgatzaile
zientifikoa
NAVARRA HOY

«Ezinez-koa da

Itoizko ingurune-inpaktuaren gaineko ikerketari ohar ge-hiago eranstea»

JULIO ENRILE
Jabetza
Inmobiliarioaren
agenteen elkarte
lehendakaria
EL CORREO

«Estatua da aurrene-

ko espekulatzailea»

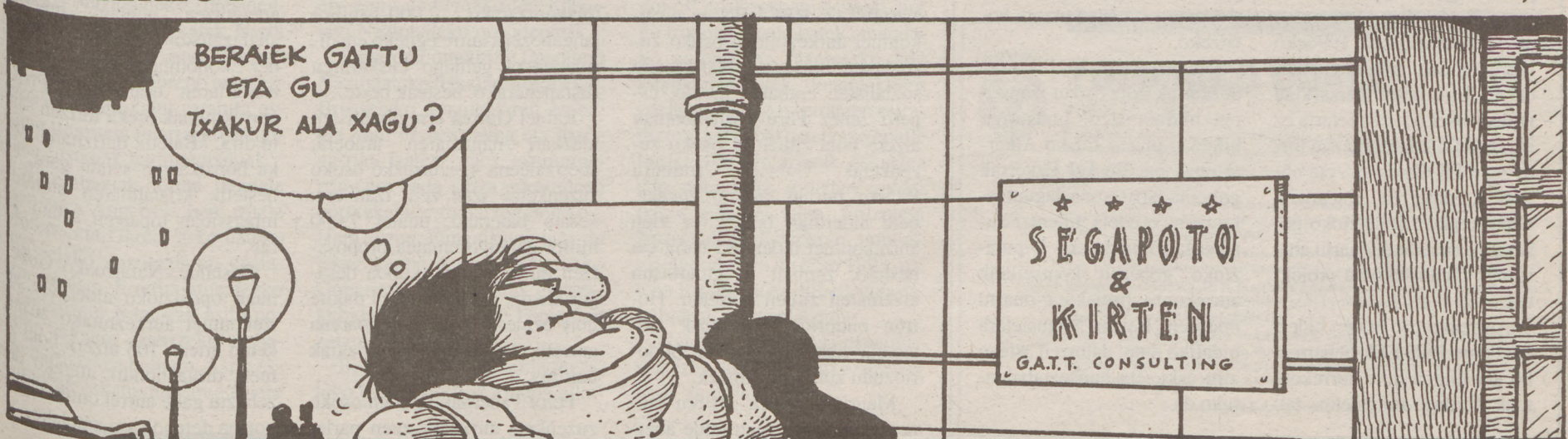

SALVADOR TAVORA
Antzerki zuzendaria
DIARIO 16

«Itzuli be-

har da zen-tzumenak eta kontzientzia dardarazten dituen antzerki-ra»

ZAKILIXUT

© Olariagak